

Микола Вінграновський

У НЕКВАПИ БІЛІ ЛАПИ

Оповідання та вірші

Для дошкільного та молодшого
шкільного віку

Художники
Петро Гулик
та
Надія Кирилова
Київ «Веселка»
1989

1989

817

* * *

A colorful illustration of a woman with a bird on her shoulder, looking out over a landscape. A large circular window or mirror shows a winter scene with a cat and a girl. The background is a sunset sky with birds flying. The woman has a crown of flowers and a green dress with a red and green sash. A large white rectangular area is present in the bottom left corner of the illustration.

Іде кіт через лід
Чорнолапо на обід.
Коли чує він: зима
Його біла підзива.
— Ти чого йдеш через лід
І лишаєш чорний слід?
— Бо я чорний,— каже кіт,—
Я лишаю чорний слід.
Коли ж біла ти сама,
То білій тут дотемна.
І пішов кіт через лід
Чорнолапо на обід.
Стала зимонька сумна:
За котом ішла весна!

* * *

Молоденька хмаринка
Шука в небі хатинку —
Та у небі її не знайдеш.
— Молоденька хмаринко,
Нема в небі хатинки,
То ж куди ти, хмаринко, підеш?

Зиму де зимувати,
Літо де літувати,
Та і як тоді жити, як на те?
Молоденька хмаринко,
Йди до нас у хатинку...
Під вікном у нас вишня цвіте.

Цвіте зранку кульбаба,
Цвіте жовта троянда,
І жовтеньким курчатка цвітуть.
Будеш їх поливати,
Будеш їх напувати,
А вони тобі щастя дадуть.

* * *

Теплий дощик-срібнопад
Вимив наш сьогодні сад.
Попід садом до калюжі
Йде гусак серйозний дуже.

Льоп-люп-ляп
В гусака з-під лап —
При такому ляпі-льопі
Лапи не болять!

ГУСЕНЯТКО

Оповідання

Гусенятко розплющило одне очко, потім друге, пискнуло і — народилося. Мама подивилась на нього, вкрила його крилом і заплакала: вночі гуси мали відлітати. Її чоловік з табуном і старшими дітьми зранку подався політати над полем і плавнями перед відльотом. Гуска лишалася на пізнім своїм осіннім яйці. Вона ще мала надію, що з цього яечка нікого не буде, — аж на і є, знайшлося: згорблене, вогке, сумне, з прилиплою шкаралупкою на дзьобику, гусенятко обсихало під маминим крилом і не знало, що двоє його братів і четверо сестричок народилися ще у травні, весною, коли й треба, а воно — восени, сьогодні, коли іній цвіте на зеленім лататті і давно вже не чути голосу їхніх найближчих сусідів-деркачів.

Гуска думала: що робити? Летіти з дітьми через три моря і так нелегко, а це, сьоме, сьогоднішнє, куди? Під крило його не візьмеш і на спину не покладеш — упаде. А тут на дзьобі уже зима, заплава замерзне — що тоді? Зимувати з малим? А вітер, а сніг, а мороз та лід, а лисиці, тхори, куниці, кібчики, прибудні коти, собаки, а мисливці, а їсти що? Пропали...

І старій гусці вперше не захотілося жити. Вона вважала себе довголітньою, бо прожила вже три літа і три зими. Тієї першої осені, коли вона молодою злетіла у перший свій вирій через три моря у тепле, з очеретів піднялася така стрілянина, що тепер із свого покоління лишилася вона одна... Спитати б кого старшого, що їй робити з оцим малим, так серед гусячого табуна не було жодного діда-гусака або баби.

Гуси до дідівства не доживали. Та й чоловік її — молодий, на вирій молодший від неї...

Гуска підняла крило і глянула на свого мізинчика: гусенятко кисло кліпнуло на маму і заснуло.

— Горе мені з тобою та й годі...

Знизу, з заплави, покотило волохатими хвилями, білими комірцями обпінівся при воді очерет, нагнувся сухо над гускою, довгим листям своїм прикрив її всю на гнізді, і доки він лежав під вітром, гуска скубнула з очерету його бляшаного листя, хотіла було скубнути ще раз, але очерет підвівся. Гуска зачайлась, коли вітер удруге нагне очерет і вона скубне із нього іще хоч листочок, та вітер раптово повернув і поклав очерет на порожні гнізда.

Між очеретом за лугами при озимині з прощального низького сонця вилетів з дітьми гусак — летів-летів і прилетів. Діти стали чиститись. Їхні набиті вола ходили під молодими жовтими дзьобами, наче діти цю ніч нікуди не збирались.

Гусенятко визирнуло з-під маминої ноги і побачило тата. А тато побачив його.

Він поправив крило і сказав мамі:

— Лети повечеряй. Але дивися, не попади під літак над озиминою.

— Добре, — сказала мама. — Лечу.

— Лети по сірому. По синьому не лети. І не кричи. Над очеретом бери праворуч вище: за очеретом в засідці вже троє.

Гуска полетіла. По ній кілька разів тарахнули, чи по ній, чи по табуну. Табун сів на гніздів'я. Гусак подивився: старих гусей не було — старі літають знизу. От їм і попало. «А де ж моя?»

Гусак випростав крило, випростав друге, обдивився свої крила ще раз і склав.

Крила були в порядку. Старші діти збилися до купи, поховали дзьоби до крил, грілися і поговорювали між собою.

— Як-небудь перелетимо і це море, і це, і друге, і третє, якщо не зіб'ють,— сказав їм гусак і глянув на пізню свою осінню дитину.

З горіхового неба стало накрапати. В гусенятка на дзьобику зависла крапельина, і в тій крапельині гусенятко роздивлялося свого тата: у тата були сторожки очі, висока очеретяна шия, татова шия ходила над гусенятком, поверталася над ним на кожен найнечутніший порух. Мав тато і високі м'які сірі груди: гусенятко пірнуло під них, і так йому стало тепло, що воно відразу ж заснуло знову.

З поля від озимини тарахнуло, тричі тарахнуло і від очерету, діти висмикнули голови з крил і подивилися на тата:

— Летіти чи сидіти?

— Сидіть,— сказав їм гусак, хоч серце в самого забилося так, що гусенятко проснулося, вилізло з-під татових грудей, подивилося в його жовті очі і спитало:

— Чого так стукаєш своїми грудьми?

«Пропала»,— подумав гусак, і цієї ж миті повітря зашуміло і, збиваючи волоття очерету, опустилася важко задихана гуска.

— Ой,— сказала вона.

— Ціла?

— Наче... Ой... Що робити?

— Бери дітей, і летіть. Я з малим лишимось тут і якимсь плавом будемо добиратись, доки воно підросте та стане на крила.

— Не полечу,— і її жовті, як і в тата, очі по краях взялися чорними обідками.— Буду з тобою і малим. А діти полетять з табуном.

— З яким табуном, куди? Глянь — одна молодь. Ти найстарша. От і лети. Поведеш. З малим ти не виживеш тут. Чула?

— Чула,— сказала гуска.— То що, вже збиратись?

— Збирайтесь. Надходить ніч і мряка. Підіймайтесь у мряці. Крізь мряку вас ніхто не побачить і не дістане.

— А якщо літаки?

— Тутешні літаки у мряці не літають. До ранку доберетесь до заповідника. Там сідайте сміливо і нікого не бійтесь. Підгодуйтесь. А далі від заповідника — морем. Над морем летить низько. Над морем вас ніхто не зачепить. А там далі дивіться самі: вибирайте ночі лише дощові і темні.

— А як ти малого не доведеш і сам?

— Не бійся. Ти, головне, бережи табун і дітей. Будь хитра і обережна. А я постараюсь на весну прилетіти до вас з малим. Мале, дивися, в нас яке — тільки народилося, а вже говорить. Гусачок!

Гуска підійшла до гусенятка і, сколупнувши з його дзьобика шкаралупку від яйця, сказала:

— Краще б ти не родилося і не говорило...

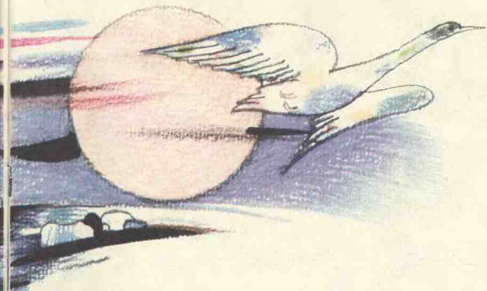
Серед ночі гуси знялися і полетіли. Гуска повела їх крізь мряку у небо і не втрималась, крикнула щось своєму гусакові на прощання. І як тільки крикнула, — відразу ж від озимини і очерету по ній і по табуну затарахкало мокро і сліпо, як-небудь і неприцільно.

Гусак витягнув шию. Було тихо. Шепотів очерет. Потім почувся крик. Гусак дослухався. Ні, той крик був не гусячий, а людський. «Видно, попали по своєму, — подумав гусак, — вночі ж то не видно, де небо, а де земля». Гусак нагнув шию і послухав, чи дихає гусенятко.

З відльотом табуна гусак відчув, як ніч раптом поважчала і стала тиснути своєю мокрою темінню на гніздо, темінь залазила йому в спину і крила, наче хотіла сховатися в ньому і хотіла обсохнути в його пір'ї. Колись веселий, дорогий гусям очерет мовчав тепер над гусаком відчужено і вороже, і темно говорила до когось вода. Перед гніздом з рибиною в зубах випірнула ондатра, ненажерливо подивилася на гусака, бо ондатра знала — гусак лишився з малим сам. Гусак засичав на ондатру: мовляв, мало тобі риби в заплаві, а ти ще й мого гусенятка хочеш? Лише підпливи — вб'ю!

Ондатра почула це і пірнула додому. Та ненадовго. За хвилину ондатр з'явилось двоє і, малюючи вусами воду,

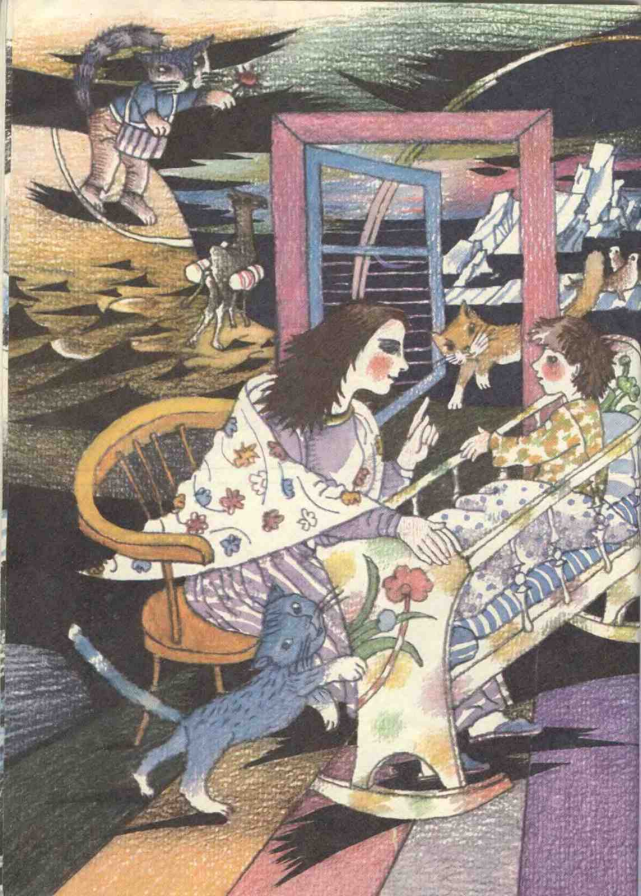

вони стали наближатись до гусака. Гусак засичав з усіх сил, гусенятко забилося йому під живіт, під лапи, заплакало-запищало, а дощ прибував з ночі, гніздо підпливало, ставало легшим, ось-ось гніздо попливе за водою. З'явилась видра, ондатри — тікати, видра — за ними, повпірнали і ті, і та, і не стало їх більше чути.

Гусак обгорнув крилами гніздо з гусенятком і, відштовхуючись лапами об ворожу заплавну воду, вивів гніздо на струмінь ріки. На струмені вода була не така, як при очереті. При очереті вода комизиста, вредна, то якийсь корінь чи яма — і вода там вирує, сердиться, вічно щось їй не так; на струмені вона гінка і вільна, вона, ця струмінна вода, не питає, хто по ній пливе і до кого, летить вона вільно під осінньою ніччю, аж дно під цією водою дзвенить. І що їй до того, що гусак править по ній крилами своє гніздо з гусенятком посередині?

На струмені гусакові відлягло від серця, і він вів гніздо, не підштовхуючи його лапами: гніздо несло перед очима в бистру темінь, і гусенятко не могло надивитись на свого зграбного тата.

* * *

Ця казка на білих лапах
Іде уночі по дорозі,
І місяць тече по хатах,
І в казки на віях сльози.

Іде вона й тихо плаче:
Андрійка ніде не баче.
Чи ліг вже Андрійко спати,
І де ж ця Андрійкова хата?

З верблюдних пустель голодних,
З тюленячих вод холодних
Ідучи, наша казка стомилась.
Невже ж це вона заблудилась?!

В торбині у казки літо,
Зима в тій торбині та осінь,
Ліси в тій торбині і квіти,
Де казці бувають довелось.

Іде вона, наша казка,
Аж дивиться — наша хата!

Андрійко не міг ще спати,
Заходь в нашу хату, будь ласка!

* * *

Прилетіли гуси, сіли у воротях,
Оті білі гуси в червоних чоботях,
В червоних чоботях,
в хустинках рябеньких,
Загелгали гуси, що я ще маленький...

* * *

Котик, котик,
золотий животик,
а хвостик залізний —
не ходи нам пізно!

Не буди ще з ночі
нам медвяні очі,
медом, соне, ти
очі нам масти.

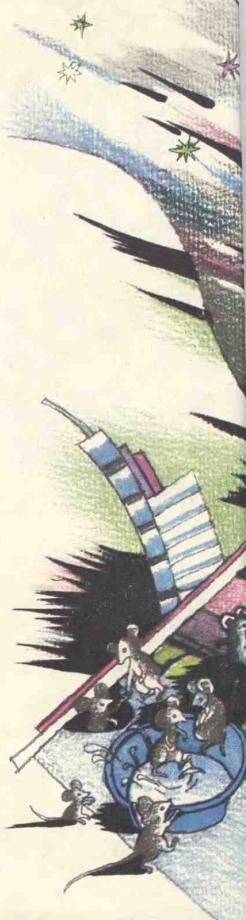
Будемо ми спати,
а мати співати.
І ти, наш коточку,
задрімай в куточку.

* * *

Далекими світами
Вночі і по ночах
Горбатими морями
Летів додому птах.

Його мала голівка
Боялась над крилом,
Та зацвітала гілка
Блакитно-білим сном.

І птах сказав до себе,
До вітру на крилі:
— Нам лиш літати небом,
А жити на землі.

"18A"
"18A"
"18A"

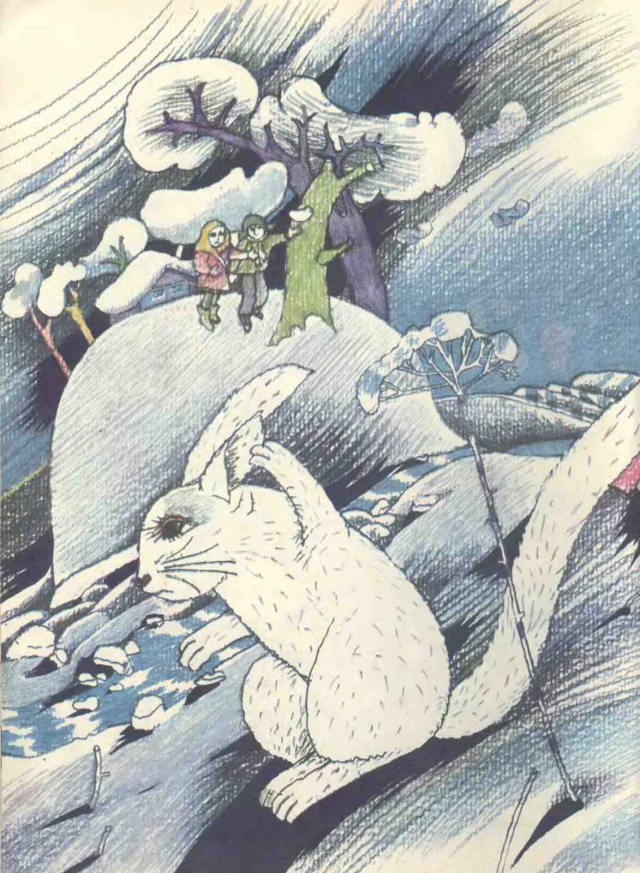
Озирались маки: що таке?
Вітер крикнув макам: «Утікайте!»
Голови червоні пригинайте
І тікайте, бо воно таке!

Потолоче, витолоче, вимне,
Гляньте: від кульбаби тільки пух!
Плигне, стане, чорним оком блимне,
Розженеться та об грушу — бух!

Шпаченя злетіло на гілляку,
Кличе тата, та немає слів.
По стіні на хаті з переляку
Чорний кіт по вуса побілів!..

А воно сміється й позирає:
Мало, бачте, битися йому!
Хто воно, ніхто в дворі не знає,
Лиш одне воно говорить: му-у-у!

* * *

Розкажу тобі я ще й про те,
Як у зайця вухо не росте,
Як росте у зайця довгий хвіст,
Довгий хвіст від лісу через міст.

Розкажу тобі я про сніги,
Про сніги, що ходять без ноги,
В тих снігах є пісня на губах,
Біла-біла пісня у снігах.

У тій пісні заєць наш сидить,
У тій пісні вухо його спить,
І росте в тій пісні його хвіст,
Довгий хвіст від лісу через міст.

* * *

У ластівки — ластовенятко,
В шовковиці — шовковенятко,
В гаю у стежки — стеженятко,
У хмари в небі — хмаренятко,
В зорі над садом — зоренятко
Вже народилися.
Лиш зажурилися
Старезна скеля над урвищем
Та дуба всохле стовбурище.

* * *

В ясновельможному тумані,
Де під березою бугор,
При всій-усій своїй осанні
Коронувався мухомор.

І стала глибша і свіжіша
Качачо-гусяча ріка,
Ожина стала ще ожіша,
Горіх, так той свого горішшя
Вже ж натрусив — земля в дірках!

І раптом запалахкотіли
Раптовим золотом гаї,
Заоглядались, помітили,
Мов не тутешні, не свої,

Бо в золотій жовтневій рані,
Де під березою бугор,
В ясновельможному тумані
Коронувався мухомор!

* * *

Під рябими кущами вухатими,
Де стерня босі ноги коле,
Зайці котять передніми лапами
Погородах капусту в поле.

ЛІТНІЙ РАНОК

Джмелі спросоння — буц! —
лобами!

Попадали, ревуть в траві.
І задзвонили над джмелями
Дзвінки-дзвіночки лісові.

Повільне сонце на тумані
До проса впливло з води,
Де на пташинім щebetанні
Тинявся малиновий дим.

Лиш сонях спав, хоча й не мусив,
І ось за те, аби він знав,
Важкий ячмінь медовим вусом
Бджолу за лапку лоскотав.

У картузах із парусини
Комбайн комбайнові гукав:
— То що ж косить?
Воно — все сине!
Де льон? Де небо? Де ріка?

* * *

Мизатий хлопчик, як горобчик,
З таким, як сам, до річки йде.
Іде над хлопчиками дощик,
Іде над ними й більш ніде.
А фіолетово, а синьо
При хаті півники цвітуть!
Цвіте над півниками слива,
І абрикоса пахне тут.

ВОЛОХАНЬ

Оповідання

У нас ніколи не було Волоханя. Були всякі собаки, але Волоханя не було. У нас був Рябко. Або — Рябчик. Він любив кусати себе за вухо, за лапу і сміятись. Я казав Рябчикові: «Дожени!» Рябчик гнався.

Одного разу ми з татом поїхали по рибу. Була ніч. Тато настелив у човен кожухів і сів за весла.

Я сказав татові:

— А Рябчик?

Тато сказав:

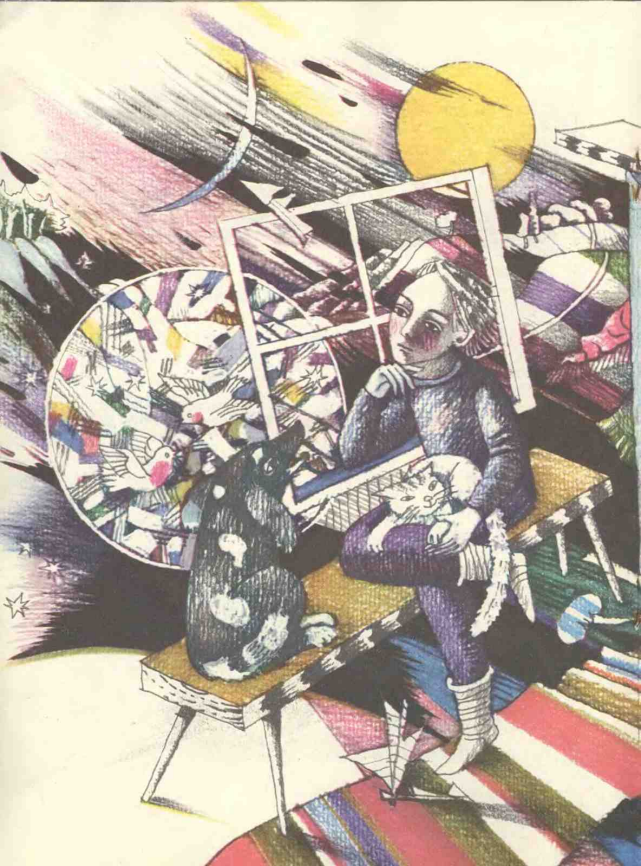
— Візьмем і Рябчика.

І ось ми з Рябчиком лежимо на кожухах ще й кожухом укриваємось. Тато гребе, ніч пливе, пливе очерет, а Рябчик дихає... Так ми і заснули...

Проснулись ми на сході сонця. Кожух у росі, річка в тумані. Згори від села біжать гуси. Біжать, аж летять, і падають на воду. А за ними котить маленький собачка і гавкає тоненьким голосом.

Це був Волохань. Тато взяв його у човен. Волохань і Рябчик понюхали один одного і полягали спати під кожухом.

Що робить сонце уночі,
 Коли у лісу на плечі
 Тоненька зіронька сидить,
 Що робить сонце? Сонце спить.
 Що робить місяць по ночах,
 Коли земля йому в очах,
 Земля, ромашка і вода,—
 Тоді він сонце вигляда.
 Що роблять сонце й місяць
 вдвох,

Коли в снігах біліє мох,
 На сіножать сніги сніжать
 І снігурі в снігу лежать?
 Тоді їм холодно обом
 З нашим собакою й котом,
 З них кожен холодно сія,
 І літа ждуть вони, як я.

* * *

Наїлися шпаки снігу — співать перестали.
До шпаківень, а в шпаківнях вітри ночували.
Один вітер — Вітер Грудень, другий — Вітер Січень,
Третій — Лютий, льодом кутий, дощами посічений.
Заплакали шпаки журно, знялись за туманом,
Прилетіли весну стріти — прилетіли рано.

* * *

На рябому коні прилетіла весна,
Снігу сорок лопат їй прикидало плечі.
На рябому коні що везла — не везла,
Але дещо і нам привезла для малечі.

Привезла щавелю для зелених борщів,
В білій хмарі дощу привезла на великдень.
З нею зайчик приїхав на теплій щоці,
І виглядує зайчик, поки йому видно.

Горобцям привезла по три пуди зерна,
По два пуди зерна їх сусідам — синичкам.
Снігурам — по пуду, аби кожен з них знав,
Як в снігах зимувать і як жить на позичках.

Прилетіла весна на рябому коні,
Снігу сорок лопат привезла для годиться.
І мені привезла все, що треба мені,
Але що привезла, не скажу, — таємниця.

Почалапали каченьята
та по чаполоті,
каченьята-чапенята:
сухо нам у роті.

В білих льолях сплять лілеї,
чапленья на чатах.
Ці лілеї — дрімолі,
а ми — каченьята!

Свого дядька ми приспали,
і тата, і маму,
діда-качура поклали
спати в красноталу.

А самі, хоч далеченько,
чап

по чаполоті
до води, до водиченьки —
сухо ж нам у роті!

ГРІМ

Була гроза, і грім гримів,
Він так любив гриміти,
Що аж тремтів, що аж горів
На трави і на квіти.

Грім жив у хмарі, і згори
Він бачив, хто що хоче:
Налив грозою грім яри,
Умив озерам очі.

А потім хмару опустив
На сад наш на щасливий
І натрусив зі сливи слив,
Щоб легше було сливі.

Та тут до грому навздогін
Заговорила груша:
«Трусніть і грушу, дядьку грім,
Бо важко мені дуже...»

І дядько грім сказав собі:
«Потрушу я і грушу,
Бо небеса вже голубі
Я покидати мушу».

* * *

Приспало просо просеня,
Й попростувало просо,
Де в ямці спало зайченя
І в сні дивилось косо.

Йому сказало просо: «Спи,
Заплющ косеньке око.
Залізли коники в снопи,
І хмара спить високо.

Заснув у хащі сірий вовк
І лапою укрився.
Твій сірий вовк в воді намок
І спати завовчився.

Заснуло поле і горби,
І на дорозі пустка.
В солодкім сні біля води
Росте твоя капуста.

Заплющ косеньке око й ти,
Підстав під вухо лапку.
Як будеш спать —
будеш рости,
Маленьке зайченятко».

НОВОРІЧНА ЗАЯЧА ПІСНЯ

Хоч раз на рік ми можем не бояться —
Діду Морозе, ніс нам холоди!
Ти ж, вовче, не взувайсь у хитрі тихі капці,
І ти, лисице, ти з біноклем не ходи!

Сьогодні ми й собі йдемо, як люди,—
З капустою у Діда пироги!
І пише літо нам оте, яке ще буде,
Щоб ми до нього бігли крізь сніги.

Від ластівок вітальні телеграми
Прийшли із Африки нам, зайцям-русакам.
Вітри ж тим часом білими руками
Нам вуха труть, аж в носі коле нам!

Хоч раз в житті ми можем не бояться,
Не плутать свої заячі сліди!
Ти ж, вовче, не взувайсь в старі у вовчі капці,
І ти, лисице, ти з біноклем не ходи!

ПЕРША КОЛИСКОВА

Спи, моя дитино золота,
Спи, моя тривого кароока.
В теплих снах ідуть в поля жита,
І зоря над ними йде висока.

Спи, моя дитинко, на порі.
Тіні сплять і сонна яворина...
Так, як небо в нашому Дніпрі,
Так в тобі не спить хай Україна.

КОЗАК ПЕТРО МАМАРИГА

Казка

Козак Петро Мамарига летів на своєму коні, а татари обсідали Петра з усіх чотирьох сторін.

Козак Петро Мамарига побачив перед собою степове озеро.

— Гиворе! — сказав Петро своєму коню. — Удвох нам не втекти. Тікай сам. Як-не-як, а самому тобі буде легше. А я захищаюсь в озері.

Петро вирізав шаблюю очеретину і поплив.

Гивор додивився, як Петро Мамарига сховається під водою, і тоді вискочив на горб і кинувся в степ. Та було пізно.

Татари помітили Гивора і закричали:

— Оце його кінь! Ловімо його коня! Без коня козак Петро Мамарига далеко не втече!

Татари оточили Гивора і колом погнали на нього.

Та кінь козака Петра Мамариги був не з тих коней, що підставляють свою голову: Гивор сам по собі розігнався і перескочив татар із їхніми кіньми і вже було б втік, якби, та якби не впав передніми копитами у вузький степовий рівчак.

Татари спутали Гивору передні і задні ноги і сказали:

— Тепер кінь козака Петра Мамариги у наших руках. Зловімо тепер самого козака Петра Мамаригу. Без коня він далеко не втече і не зайде. Озеро! Він тут, він заховався в озері, а ось і його сліди!

Татари позіскакували з коней і випили кумису.

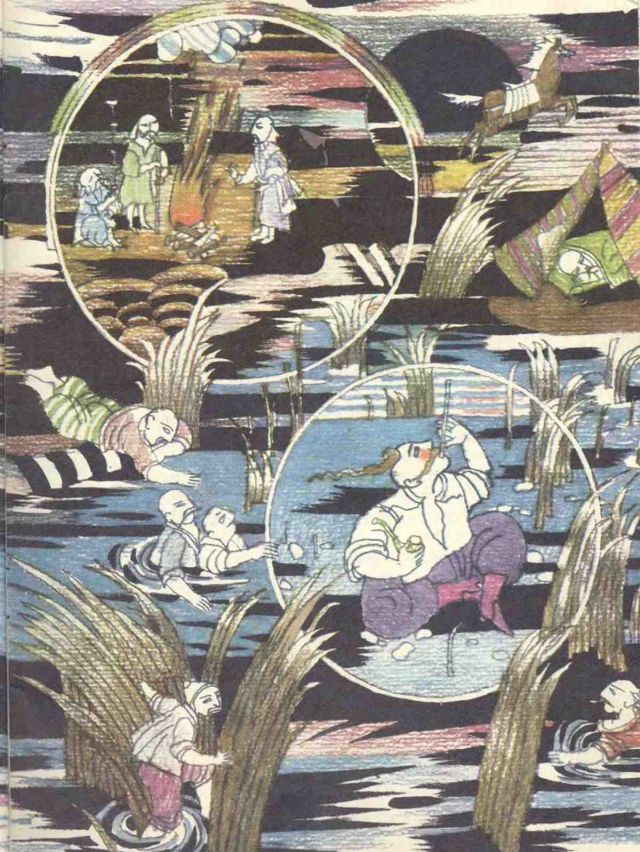
Козак Петро Мамарига сидів у воді і дихав через очеретину.

Він сидів посередині озера, бо знав, що татари плавати не вміють і до нього не доберуться.

Була осінь, і по краях озеро вже замерзло.

Синенький льодок в забе-

регах татар не спинив, і татари поповзли по ньому до води.

— Ми цього козака Петра Мамаригу вичавимо з болота, як в'юна! — говорили татари і місили озеро вздовж і впоперек аж до того місця, де вода їм була по шию. Далі татари не йшли, бо боялись втопитись.

Петро ж тим часом сидів у воді і дихав, і все теє татарське чув, що вони говорили про нього, і думав:

«Говоріть мені, говоріть, а мені тут у воді тепло».

— Де ти тут, козацька душа? Краще вилазь сам, та ми тобі скрутимо руки та продамо в Туреччину на базарі, аби ти знав, як воювати з нами.

«От», — думав собі Петро.

В небі сливіла туча, і горя не було.

«От,— думав собі Петро,— хто б це моїм товаришам-козакам та звістку подав, що я тут один у воді з очеретиною в роті та дихаю через неї. Нема кому і звістки подати, хіба що, може, Гивор доскаче?.. От шкода, такий добрячий тютюн пропадає, намокне тютюн, не буде чим і люльки набити та цим тютюнцем закурити».

А татари? Татари поморились та позамерзали.

Намокло вилізли з озера, розвели вогнище й стали сушитися та обсихати, як наступила ніч, і озеро стало замерзати на очах.

— Оце добре! Як тільки озеро геть усе чисто замерзне — тоді ми спалимо увесь очерет на ньому, а з ним і ту очеретину, через яку козак Петро Мамарига дихає. Тоді волею-неволею йому доведеться пробивати головою лід і йти в наші руки. А поки що озеро замерзає — ми трохи поспимо.

Татари обдивилися зв'язаного Гивора, виставили сторожу і послули.

Сторожа виїхала на горби дивитись у степ, бо козаки і вночі нападають.

Закуняв у воді з очеретиною в роті і Петро Мамарига.

Раз ніч — і всім людям і звірам хочеться спати, то чого б то і славному козаку Петру Мамаризи хоч не поспати, то покуняти?

І Петро задрімав... Один окунь, видно, голодний, розігнався і з розгону вхопив Петра за вус. Петро — лап! — нема половини вуса! Дивиться: перед ним окунь крутиться, памороки забило.

— От і тварюка! — вилаяв окуня Петро. — Ти ж то не куряще!.. Але ж як же це я покажуся тепер своїм товаришам півторавусим? Треба ж тобі таке — зайшов в озеро!.. Ото ж ніколи, коли сидиш у воді з очеретиною в зубах, ніколи не треба не те що спати, а навіть куняти! Це ж порох, мабуть, намокне і шабля...

Дивився-дивився Гивор на свої пута, а потім і спробував їх на зуб.

— Тепер буду добиратись до своїх задніх, — сказав собі кінь Петра Мамариги.

Та як Гивор не вигинав шиї — до своїх задніх ніг він дістатись не міг.

— Що робити?

А робити було що. І Гивор це зробив: він став на свої передні і побіг ними в степ. Татарська сторожа вклякла. Попадала і повмирала.

— Повмирили, — сказав їм Гивор, — навіть забули крикнути...

— Гиворе, це ти, чи хто? — спитали козаки.

— Я, — сказав Гивор. — Козак мій, Петро Самійлович Мамарига, сидить в озері і дихає через очеретину.

— Діло звісне, — сказали козаки. — То що?

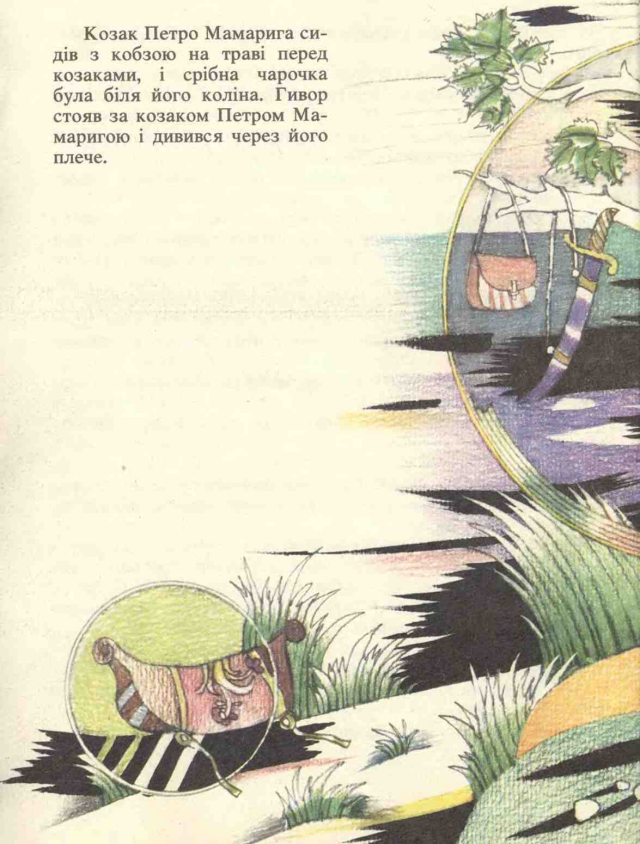
— А те, що на озері вже хвиль не стає.

— Тепер чи коли?

— Тепер.

— Тоді по конях, — сказали козаки.

Козак Петро Мамарига сидів з кобзою на траві перед козаками, і срібна чарочка була біля його коліна. Гивор стояв за козаком Петром Мамаригою і дивився через його плече.

* * *

Сама собою річка ця тече,
Маленька річечка, вузенька, як долоня.
Ця річечка — Дніпра тихенька синя доня,
Маленька донечка без імені іще.

Вона тече в городі в нас під кленом,
І наша хата пахне їй борщем.
Цвіте над нею небо здоровенне
Солодкими хмарами з дощем.

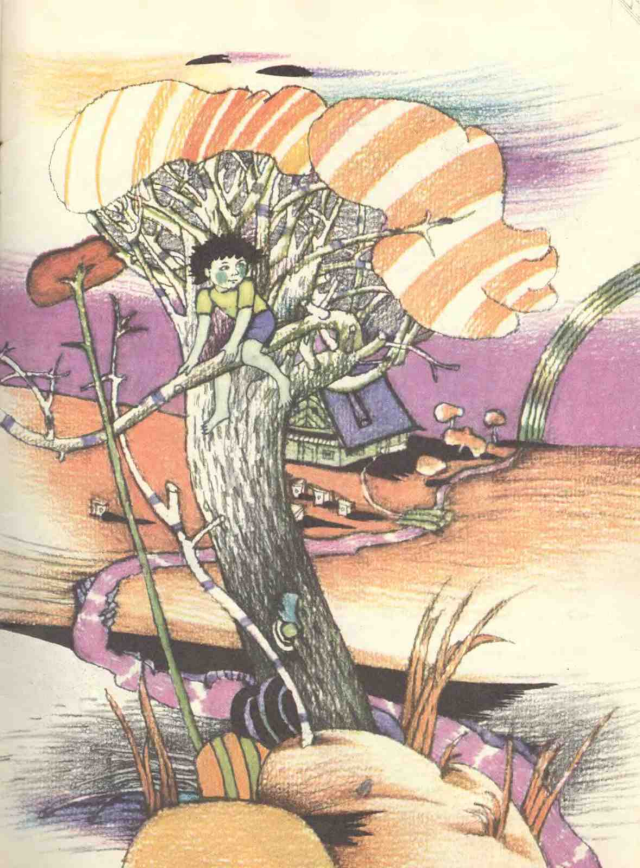
Ця річечка тече для клена і для мене,
Її й тоді я бачу, коли сплю.
Я річечку оцю в городі в нас під кленом
Як тата й маму і як мед люблю.

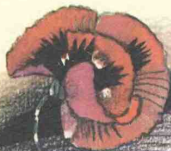

* * *

Вві сні наш заєць знову задрімав.
Якби не в сні, то де б йому дримати?
На теплу землю вухонько поклав
І серце своє заяче під лапи.

Додому ніч собі на небо йшла,
І на зорю дивилася мурашка...
Дрімайлику тим часом зацвіла
Під вусом, під самесеньким,
ромашка!

МАК І КІТ

Та ще змалечку-змалку,
 З-за маленьких часів,
 Біля білого ранку
 Мак червоний розцвів.
 Чорні вуса котячі
 У старого kota.
 Чорні вуса ледачі
 Кіт наставив і став.
 Він дивився і кліпав,
 Чорний вус вів отак:
 Як це так — серед літа
 Червоніє тут мак?
 Та ще змалечку-змалку,
 З-за маленьких часів,
 Біля білого ранку
 Мак червоний розцвів.

— Куди тобі, сонечко?
 — До зими.
 — Ось моє віконечко!
 — Підвези.
 — Де ж ті везли-везлики,
 Як нема?
 Везлики-замерзлики
 Край вікна!
 — Що ж мені робитоньки?
 Я пішло.
 На затоки й витоки,
 Де було.
 Там я і сидітиму
 На горі,
 На морозі грітиму
 Снігурів!

ЯК ІШЛИ НЕКВАПИ ЗИМУ ЗИМУВАТИ

У Неквапи білі лапи,
А в Неквапоньок — свої:
Йшли Неквапи-непквапи
Зимувати у гаї.

А гаї весна любила,
А гаї були при ній,
І весна їм ноги мила,
І метеличок бринів.

Йшли Неквапи-непквапи,
Мабуть, і недовго йшли,
Але ж бачать: жовті шати
Вже гаї собі вдягли.

Що робити, як не мати —
Літа й осені нема!
Бігли-бігли Непквапи —
На гаях уже зима.

І Неквапа білолапа,
І Неквапоньки — у сні...
Нащо квапитись Неквапам
Через зиму до весни?

СОН

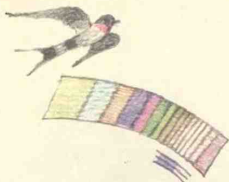
Вночі, під ранок, у гнізді
У комишах при мамі
Проснулось каченя собі
І глянуло в тумані

На срібне мамине перо,
На срібне небо повне...
Перевернулось на крило
І знов заснуло сонне.

І снівся каченяті сон,
Солодкий сон при мамі:
Цвіте куга, цвіте пасльон
При березі в тумані.

Цвіте при хмарі хмареня,
І зірка недалечко...
І чуло сонне каченя:
Цвіте його крилечко.

Цвіте на небо, на політ,
На голубі тумани,
На синій цвіт, на синій світ
В гніздечку біля мамі...

* * *

Ластівко біля вікна,
Ластівко нашої хати,
Що тобі, ластонько, дати:
Меду, борщу чи пшона?

Ластонько, літа кінець,
Діток твоїх би до хати,
Я научу їх писати:
Небо, Дніпро, горобець...

Ластонько, де не літайсь —
Мало налітатись вволю:
Ще народись та удайсь
В небо, Вітчизну і волю.

Так воно в світі і є,
Так воно є, щоб літати...
Горечко рідне моє,
Ластівко нашої хати.

У срібне царство цвіркунів
 Од вітру голубого
 Упав інжир і розімлів,
 І не сказав нічого.

Його понюхала оса
 Своім жовтеньким носом,
 Його надибала роса
 І всілась над ним росо.

Цар цвіркунів Цвіркун-Співець
 Інжира як побачив,
 То так зрадів — хай тобі грець! —
 Що аж зайшовся плачем.

За Цвіркуном — у плач оса
 Осиною сльозою,
 А за осою — і роса
 Сльозою росяною!

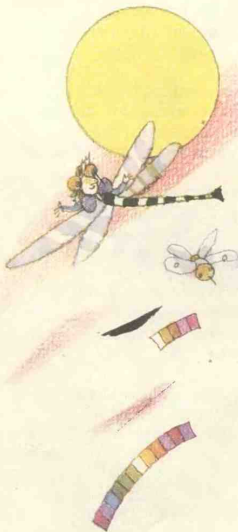
Утрюх так плакали вони
 Від радості і щастя,
 Що цей інжир їм до весни
 За мед солодшим здасться!

До нас прийшов лелека
 З косою на плечі,
 Води напився з глека
 Та й сів на спориші.
 І так сидів лелека,
 І думав те, що знав:
 Пропало десь далеко
 Все, що косити мав.
 Пропало десь далеко,
 Не видно вдень-вночі...
 І плакав наш лелека
 З косою на плечі.

ЗМІСТ

- «Іде кіт через лід...» 2
«Молоденька хмаринка...» 5
«Теплий дощик-срібнопад...» 5
 ГУСЕНЯТКО
 (Оповідання) 7
«Ця казка на блих лапах...» 15
 «Прилетіли гуси...» 15
 «Котик, котик...» 16
 «Далекими світами...» 16
 «Озирались маки...» 19
«Розкажу тобі я ще й про те...» 21
«У ластівки — ластовенятко...» 21
«В ясновельможному тумані...» 23
«Під рябими кущами вухатими...» 23
 Літній ранок 25
«Мизатий хлопчик, як горобчик...» 25
 ВОЛОХАНЬ
 (Оповідання) 27
 «Що робить сонце уночі...» 29
 «Наїлися шпаки снігу...» 30
«На рябому коні прилетіла весна...» 30
 «Почалапали каченята...» 31
 Грім 33
 «Приспало просо просеня...» 33
 Новорічна заяча пісня 34
 Перша коліскова 34
 КОЗАК ПЕТРО МАМАРИГА
 (Казка) 37
 «Сама собою річка ця тече...» 44
«Вві сні наш заєць знову задрімав» 44
 Мак і кіт 46
 «Куди тобі, сонечко?» 46
«Як ішли Неквапи зиму зимувати 49
 Сон 50
 «Ластівко біля вікна...» 50
«У срібне царство цвіркунів...» 53
«До нас прийшов лелека...» 53

Литературно-художественное издание

ВИНГРАНОВСКИЙ
МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ

У Неквапы белые лапы

Рассказы и стихотворения
(На украинском языке)
Для дошкольного и младшего
школьного возраста

Художники
Гулия Петр Анатольевич
и Кириллова Надежда Васильевна
Киев «Всеслава»

Редактор Г. О. Перепада
Художный редактор В. А. Каури
Технический редактор С. I. Павлюк
Корректор Л. О. Юван

ИБ № 4780

Здано на фабрику 29.07.88.
Подписано до друку 12.12.88.
Формат 84×108/16. Папир офсетний № 1.
Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 5,88. Умовн. фарб.-відб. 25,20.
Обл.-вид. арк. 7,07. Тираж 100 000 пр.
Зам. 8-200. Ціна 65 к.

Орден Дружби народів видавництво «Веселка»,
252655, Київ, МСП, Мельникова, 63,
Харківська книжкова фабрика «Комуніст»,
310012, Харків-12, Енгельса, 11.

4803640205—070
В М206(04)—89 166.89.

ISBN 5-301-00352-6

© Видавництво «Веселка», 1989

